

Кривоконь Д. А.,
*студентка 6 курсу, 8 групи, Інституту
підготовки кадрів для органів юстиції
Національного юридичного університету
імені Ярослава Мудрого*

ПРАВОВІ НАСЛІДКИ ЗЛОЧИНІВ, ВЧИНЕНИХ ВНАСЛІДОК ВІКТИМНОЇ ПОВЕДІНКИ В СОЦІАЛЬНИХ МЕРЕЖАХ

Ключові слова: віктимність, віктимна поведінка, жертва злочину, соціальні мережі.

Анотація. У тезах розглянуто правові наслідки віктимної поведінки осіб в соціальних мережах.

Ключевые слова: виктимность, виктимное поведение, жертва преступления, социальные сети.

Аннотация. В тезисах рассмотрено правовые последствия виктимного поведения лиц в социальных сетях.

Keywords: victimhood, victim behavior, victim of a crime, social networks.

Summary. In theses examined legal effects of human's victim behavior in the networks.

Останнє десятиліття в Україні та світі активно зростає кількість злочинів проти власності, які вчинено або сплановано за допомогою інформації про потерпілого в соціальних мережах. Розміщення інформації про майновий стан, облаштування приміщень та переміщення поза житлом можна розглядати, як поведінку жертви злочину, що сприяє та провокує вчинення суспільно небезпечного діяння. Такими діями особа значно підвищує свою віктимність.

Віктимність – це уразливість членів суспільства перед злочинними посяганнями за певних ситуацій. Віктимність як явище – це властивість соціального суб'єкта наражатися на небезпеку злочинних посягань за певних обставин, ситуацій або внаслідок дій інших осіб [1, с. 8]. Кримінологічне значення має не будь-яка поведінка жертви злочину, а така, що сприяє, провокує, зумовлює вчинення злочину. Дійсно, жертва своєю поведінкою або вчинками чи ролевим становищем може подати ідею злочину, створити сприятли-

ву «кримінальну» обстановку або навіть спровокувати злочин [2, с. 185].

Вчені наголошують, що актуальна доктрина віктимології не виправдовує злочинців, які вчиняють злочини ніби з «вини потерпілого». Однак факт зростання кількості злочинів проти власності, які вчинено або сплановано за допомогою інформації про потерпілого в соціальних мережах ігнорувати неможливо. Набувають актуальності випадки «відповідальності жертви» за те, що вона своєю віктимною поведінкою в соціальній мережі спровокувала вчинення злочину.

Яскравим прикладом цивільно-правової відповідальності жертви злочину за віктимну поведінку є страхове законодавство. Чинний Цивільний кодекс України та Закон України «Про страхування» від 7 березня 1996 року № 85/96-ВР передбачає, що підставою для відмови страховика у здійсненні страхових виплат або страхового відшкодування є навмисні дії страхувальника або особи, на користь якої укладено договір страхування, спрямовані на настання страхового випадку. Фотографії та інформація про відпустку, інформація про відсутність особи та її родини на території країни, фотографії осіб із житла, роботи, автомобіля, фотографії систем охорони приміщення – розміщення даної інформації в соціальній мережі, в сукупності можна вважати навмисними діями особи із настання страхового випадку. В країнах, де страхове законодавство є розвиненим і більшість громадян страхують власне майно, уже існує судова практика, коли суди задовольняють вимоги страховика, який має право не здійснювати страхове відшкодування на підставі навмисних дій страхувальника спрямованих на настання страхового випадку.

Такий підхід судів до віктимної поведінки жертви в соціальних мережах виводить віктимологію, як науку, на новий рівень та надає їй ще більш практичного значення. Виникає необхідність розмежовувати віктимну поведінку жертви злочину, як таку, що має цивільно-правове значення, кримінально правове значення та кримінологічне значення.

Можна зробити висновки, що з виникненням та значним розповсюдженням соціальних мереж виникли нові форми віктимної поведінки. На перший погляд нешкідливі дії із розміщення інфор-

мації про особу в соціальних мережах перетворились у потужний інструмент в руках злочинців, які відтепер володіють достатньою інформацією для готування та вчинення злочинів. Безвідповідальне розміщення особою інформації про себе, свій майновий стан, переміщення в межах країни та за кордоном, фотографій житла та робочого місця набуло значного розповсюдження. Дану віктимну поведінку особи в мережі вже не можливо ігнорувати, виникає необхідність впроваджувати відповідальність за надмірну відвертість у розміщенні інформації про себе. Страхове законодавство одне із перших, що відчуло негативні наслідки майнового характеру внаслідок такої віктимної поведінки та відреагувало з цілком конкретними наслідками. Судова практика в Україні ще не містить прецедентів відмови від страхового відшкодування внаслідок віктимної поведінки особи в інтернеті, однак в нашій державі це більше не питання права, а питання недостатнього розповсюдження страхування майна.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Головкін Б. М. Віктимність як основна категорія віктимології. *The Journal of Eastern European Law / Журнал східноєвропейського права*. 2015. № 20. С. 6-14. URL: http://easternlaw.com.ua/wp-content/uploads/2015/10/golovkin_20.pdf
2. Голіна В. В. Соціальні та психологічні чинники кримінологічної віктимізації в Україні. *Вісник Академії правових наук України: збірник наукових праць*. 2007. Вип. 3 (50). С. 185–193.
Науковий керівник: к.ю.н, асистент К.Д. Кулик.